

Nr 293.

Av herr **Fjellman**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 50, angående försvarsväsendets ordnande.*

I Kungl. Maj:ts proposition, nr 50, sägs angående övergången till en eventuell ny härordning: »Den av mig föreslagna nya härordningen innebär i många avseenden stora förändringar, varför övergången till densamma i flera fall torde bliva förenad med avsevärda svårigheter. Särskilt gäller detta den föreslagna indragningen av vissa infanteriregementen med därav följande omläggning av inskrivnings- och värnpliktsväsendet m. m. — En indragning av dylika förband i den omfattning, som av mig föreslagits, medför sålunda en genomgripande omgestaltning av landets indelning i inskrivnings- och rullföringsområden med vad därtill hörer samt en omläggning av den nuvarande landstormsorganisationen. Men härtill kommer ytterligare en omständighet, som kräver allvarligt beaktande, nämligen kravet på att såväl under övergångsperioden som vid tidpunkten för den nya organisationens ikraftträdande hava ett ordnat mobiliseringsväsende.

En ingående undersökning av nu berörda förhållanden har givit vid handen, att ett ordnat genomförande av övergången till den föreslagna organisationen icke kan äga rum redan hösten och vintern 1926—1927 utan att det bliver nödvändigt att framskjuta organisationens fullständiga ikraftträdande till omedelbart efter repetitionsövningarna hösten 1927.

Även om den föreslagna försvarsorganisationen icke kommer att av riksdagen godtagas, böra dock bestämmelserna för övergången så avfattas, att deras tillämpning skulle vara möjlig, utan att ett tillstånd av förvirring inträder, under vilket landet praktiskt taget saknar möjligheter att verkställa en ordnad mobilisering.

Härtill komma svårigheter av annat slag. Indragningarna av regementen ha i propositionen visserligen föreslagits till vissa bestämda platser. Emellertid sägs: »Vad beträffar de ovan angivna förläggningssorterna, är det givetvis icke uteslutet, att det vid genomförandet av den sålunda föreslagna truppförbandsindragningen kan finnas erforderligt att härutinnan företaga vissa jämkningar». Med hänsyn till de många faktorer, som här komma att göra sig gällande, synes det antagligt, att det slutliga avgörandet, där est ett noggrant övervägande av samtliga inverkan faktorer skall kunna komma till stånd, erfordrar en avsevärt längre tid, än som i propositionen antagits. Då efter antagandet av 1901 års härordning platser för förläggning av ett stort antal infanteriregementen skulle bestämmas, visade sig

denna fråga synnerligen svår att lösa, och det dröjde ända till 1915, innan platsen för det sista av dessa regementen blev fastställd. Det torde knappast behöva framhållas, att svårigheterna, då det gäller att verkställa indragningar, synas komma att bli större, än då det gällde att tilldela vissa orter regementen.

Chefen för generalstaben framhåller i bil. A. till proposition nr 50, att en omorganisation av den stora omfattning, som förslaget innebär, ofrånkomligt kommer att medföra synnerligen stora och betydelsefulla arbeten. »Jag behöver i detta sammanhang endast beröra förändringarna i inskrivningsväsendet och i mobiliseringsverket. Men ett dylikt svaghetsstillstånd får dock icke under några omständigheter medföra sådana förhållanden, att hären icke i händelse av krig kan hastigt och noggrant utföra sin mobilisering och koncentrerering.»

Samma myndighet, som torde vara den enda, som verkligen kan överblicka alla de arbeten, som för övergången äro erforderliga, uttalar sig mycket bestämt angående den tidpunkt, då övergången kan vara genomförd, utan att nödig ordning och reda äventyras samt utan att svaghetsstillståndet får en för landets försvarsberedskap ödesdiger verkan. Han skriver nämligen: »De arbeten, vilka i detta sammanhang bli erforderliga, äro emellertid av den stora omfattning, att de icke kunna beräknas färdiga förrän tidigast under året 1928—1929. I anledning härav synes det önskvärt att uppskjuta

1. övergångsperioden till året 1926—1927;
och nödvändigt att uppskjuta

2. övergångsperioden åtminstone till året 1928—1929.

För jämförelse må erinras, att 1. övergångsperioden till 1901 års härordning omfattade icke mindre än 6 år nämligen 1902—1907».

En oefftergivlig fordran på alla organisationsförändringar är, att de skola kunna genomföras planligt, och så att organisationen kan fungera även under övergångstiden. När det gäller försvarsväsendets omorganisation ha dessa synpunkter alltid tillmätts en avgörande betydelse, och då brister i detta avseende förefunnits, ha de angivits som motiv för hela förslagens förkastande (1875). Vid den stora omorganisation av armén, som den franska vänstern nu förbereder, har dess främste upphovsman, krigsministern, Nollet, förklarat, att man med yttersta försiktighet kommer att undvika, att vid någon tidpunkt under omorganisationens genomförande ett svaghetsmoment uppstår. »Den långsamhet, med vilken reformen måste genomföras, beror just på hänsyn härtill.»

De ekonomiska skälen kunna icke — allra minst då det gäller endast ett kortare uppskjutande av föreslagna indragningar — tillmätas sådan betydelse, att de motivera ett så våldsamt tillvägagångssätt, som med fullständigt förbigående av den sakkunniga myndighetens utlåtande i propositionen

föreslås. Då det gäller organisationens genomförande måste tekniska skäl få göra sig fullt gällande.

Även med hänsyn till önskvärldheten av att övergången till ny försvarsorganisation för personalen göres utan onödiga hårdheter samt med hänsyn till den ekonomiska omvälvning, som en organisationsförändring av föreslagen art skulle medföra icke blott för stora personalgrupper utan även för befolkningen i allmänhet på ett flertal orter, synas starka skäl tala för att genomförandet sker under andra och smidigare former än som i proposition nr 50 föreslås.

Med anledning härav föreslås,

att riksdagen, därest en ny härorganisation av liknande omfattning som den i proposition nr 50 föreslagna skulle vinna dess bifall, måtte besluta, att övergången skall ske under två perioder, med första perioden förlagd till året 1926—1927 samt andra perioden förlagd till året 1928—1929.

Stockholm den 17 mars 1925.

J. Fjellman.
